

BENİM BÜYÜK VE KALABALIK SÜLEYMANİYE'M

Ulaş TOSUN

Khas Kurumsal İletişim Merkezi

Ortadoğu'da hükmü tartışılır olan insani değerleri tamamen yok eden savaş, milyonları başta Avrupa olmak üzere, dünyanın dört bir tarafına göçe zorlamakta. Kısmi olarak savaştan uzak olan ama savaş mağdurları için Avrupa'ya giriş kapısı olarak görülen İstanbul ise bugün kaçakçılık organizasyonunun merkezi durumunda. Diğer taraftan şehrin yaşadığı "dönüşüm"ün, birçok mahalleyi yıkıntılardan ibaret hale getirdiği söylenebilir. Savaş altındaki Ortadoğu şehirlerini andıran bu mahalleler umut yolcularının yeni evleri. Kadir Has Üniversitesi Kurumsal Fotoğrafçısı Ulaş Tosun, Süleymaniye'de yaptığı *Afganistanbul* adlı belgeseli *Panorama Khas* için yazdı.

Süleymaniye'yi, ilk olarak Vedat Türkali'nin "Bekle Bizi İstanbul" şiirinin, ergenliğime denk gelen 90'lı yıllarda bestelenmesiyle duymuştum. 1998'de İstanbul Üniversitesi Sosyal Antropoloji bölümüne girdiğimde ise İngilizce hazırlık binasıyla Süleymaniye'yi ayıran Adıyamanlılar Kahvesi'nde meşhur acılı ayranı yudumlarken, tekinsizliği nedeniyle devrimci ağabeylerin pek önermedikleri bir yer olarak tanıdım Süleymaniye'yi. Aynı yıllarda merak saldıığım fotoğraf sayesinde artık Türkali'nin şiirindeki gibi "büyük ve sakin" olmayan Süleymaniye'nin bitirimleri, o zaman sayıları 100'lerle anılan "kaçakları" ve bekâr odalarını benim İstanbul'umda hep yerini korudu.

2007 yılında muhabir olarak çalıştığım *Nokta* dergisi için "Taşı Toprağı Altın Kentin Son Gurbetçileri" başlığıyla bir yazı dizisi hazırladım. Bu süreçte bölgedeki İç Anadolu'lu geri dönüşüm işçilerinin bekâr odalarında geçen sefil hayatlarına tanıklık ettim. Onların köylerinde arkalarında bıraktıkları ailelerle haberleşmelerine yardımcı oldum.

Diğer taraftan, bölgenin "dönüşüm" ile, enkaz denizine dönüştürülmesini, enkazlara Suriyeli savaş mağdurlarının yerleşmesini/yerleştirilmesini, deneyimli bir fotoğrafçı olarak takip ettim. 2015 yılında Avusturya Konsolosluğu İstanbul Yerleşkesi'nde bu süreci anlatan *Permanently Temporary* adlı ilk fotoğraf sergimi açtım.

Yaklaşık 2 yıl önce, aynı fotoğraf projesinin takibini sürdürmek için enkazlar arasına gittiğimde Suriyeli savaş mağdurlarının kamplara götürüldüğünü öğrendim. Ancak önceki misafirlerden farklı olarak sadece 15-40 yaş arası erkeklerden oluşan Suriyelilerle bile kıyaslanamayacak derecede perişan halde insanlarla karşılaştım. Bu insanların hal ve tavırları da diğerlerine göre çok farklıydı. Öncelikle iletişime son derece kapalıydılar ve ayakta durmakta dahi zorlandıkları belli olmasına rağmen, devasa çöplükleri andıran atık toplama alanlarında çalışmaktaydılar.

Fotoğraf makinasını çantamdan çıkarmamla birlikte tek bir kelimesini anlamadığım dilde konuşmalar eşliğinde, her biri bir enkazın içine girdi ve orada beklediğim yarım saat boyunca bir daha görünmediler.

Haftalar sonra bu durumun insan kaçakçılarının yanı sıra taşeron atık toplama "şirketlerinin" gözetimi altında olmalarından kaynaklandığını öğrendim. Kapısını aşındırdığım muhtarlık, Türklerin kullandıkları kahvehaneler, *Nokta* dergisi için yaptığım haber sırasında tanıştığım İç Anadolu atık işçileri de dâhil hiç kimse, bu iletişimde köprü olmayı kabul etmedi. Aksine, göçmenlere olan nefretlerinden nasibimi aldım. Bir Pazar günü biraz da umutsuzca bölgede dolaşırken bir tanesi bana yattığı enkazı gösterdi ve tek bir kelimesini anlamadığım bir dilde konuşmaya başladı. Sadece 2 gün sonra Afgan bir Erasmus öğrencisiyle aynı enkaza gittiğimde,

çevirmen ile aralarında hararetli bir konuşma başladı. Çevirmen öncelikle bir daha kendisini bu tip yerlere çağırmamamı ardından bu insanların Afganistan'da yaygın olan Urdu dilini değil daha lokal alanda kullanılan Peştun dilini kullandıklarını ve anladığı kadarıyla Avrupa'ya gitmek için İstanbul'a geldiklerini, halen aracı olarak tabir edilen kaçakçıların gözetiminde olduklarını, sadece Pazar günleri 4'ten sonra bu alanda göçmenlerin yalnız kaldığını ve ancak o zaman konuşabileceğimi söylediklerini aktardı.

Bu olaydan sonraki altı ayımı sadece Pazar günleri yine Erasmus için Türkiye'ye gelen ancak bu defa Peştuca bilen başka bir çevirmenle

yanlarına giderek, yolculuğa, İstanbul'a ve ulaşmaya çalıştıkları noktaya ilişkin sorular sorarak; bir yandan da bu konuda nasıl bir çalışma yapacağımı düşünerek geçirdim.

6 ay sonunda belli bir güven ilişkisi oluşturmayı başarırken, bölgedeki varlığım kabul görmüş, benimle iletişim kuranların sayısı artmıştı. Tüm bu sürecin sonunda iletişimi göreceli olarak sağlayabildiğim Sewab'ın hayatını merkeze alarak yapısı gereği durağan olan fotoğraf çalışması yerine hareket ve ses gibi olanakları da barındırması nedeniyle belgesel tarzda bir video çekim çalışmasına başladım. 21. yüzyılda İstanbul'un ortasında yaşanan ve içinde istismar, ölüm, bulaşıcı hastalık, hapis, işkence ve hepsinden baskın bir o kadar da yersiz umut içeren bu kahramanların öykülerini anlatmaya çalıştım.

Umut yolcularının varlıklarını olabildiğince bütünlük içinde yansıtabilmek, çekimler süresinde önem verdiğim konuların başında geliyordu. Kaydettiğim görüntülerde gelecek için vazgeçmek zorunda oldukları "bugün", dansları ve dualarıyla kameraya yansırken, bir mülteci güzellemesinden öte bir gerçeğin parçaları olarak hafızama kazındılar.